

Een zwembad in de kerk, waarom niet?

• Jonge architecten presenteren plannen voor hergebruik kerkgebouwen

• Majelle Hoek

Easterwierrum | Om eens te laten zien wat allemaal wel niet mogelijk is met een kerk bedacht het Deltateam Fryske Tsjerken het project Droomkerk. Vier jonge ontwerpers lieten hun fantasie de vrije loop en kwamen met een herbestemming voor vier leegstaande kerken. Het doel: kerkbesturen prikkelen eens met een andere blik naar de invulling van hun kerkgebouw te kijken.

De vier ontwerpers – Amarins Elzinga, Melle Jan-Douwe Stumphius, Fenna Kerkstra en Hannes Scherjon – kregen onder leiding van architect Nynke-Rixt Jukema elk een kerk toebedeeld. Wat je krijgt als vier – net afgestudeerde – ontwerpers met een kerk aan de slag gaan? Nou, een zwembad bijvoorbeeld. Mét zwemtuint. In de doopsgezinde kerk in Franeker.

Het zal er wellicht nooit van komen, vermoedt ontwerper Hannes Scherjon (27), maar: „Als je op die manier gaat denken, beperk je jezelf heel erg. Het was juist het plan om bij de invulling van de kerken *out of the box* te denken. Ik heb mij laten inspireren door de volwassendoop. Het water komt terug. En die zwemtuinten zie je veel in Oostenrijk. Het gaat vooral om de beleving. Die is anders dan bij een chloorbassin.”

Fryslân heeft de grootste kerkdichtheid van Europa. Dat is mooi voor het culturele erfgoed, maar het betekent ook dat er veel lege kerken zijn. In 2011 is in het Deltateam Fryske Tsjerken opgericht om kerkbesturen te helpen bij het herbestemmen van hun kerk. „Veel kerkbesturen worstelen daarmee”, zegt Jitse Tadema van het Deltateam. „Vooral op het platteland is het een probleem. Kerkbesturen zijn soms ook lastig te prikkelen. Willen ook niet zomaar alles in hun kerk hebben. En ook andersom: als een kerk te koop staat zijn er

weinig mensen die denken: hier ga ik me vestigen.”

De afgelopen twee jaar is het Deltateam bij dertig kerkbesturen op de koffie geweest. Voor vijftien van die kerken is een herbestemming lastig te vinden. Zo ook voor de gereformeerde kerk in Arum, de Nederlands hervormde kerk in Jirnsum, de Sint Wirokerk in Easterwierrum en de doopsgezinde kerk in Franeker. Met uitzondering van die in Franeker staan alle kerken te koop.

Voor de Arumer kerk is er hoop. Tijdens de zoektocht van Amarins El-

zinga naar een invulling voor het godshuis meldde zich een geïnteresseerde koper. „Kunstenaar Louis Hagen heeft interesse in de kerk. Mijn plan is om de kerk in te delen in allerlei ruimtes om te wonen en te werken, waaronder een atelier, een museum en een podium. De vloer wordt dan in verschillende kleuren geschilderd om de diverse ruimtes aan te geven. Elke functie heeft een kleur. Dat sprak hem erg aan.”

Als het aan Melle Jan-Douwe Stumphius ligt wordt de kerk in Jirnsum straks een dagbesteding met potten-

bakkerij. En Fenna Kerkstra ziet de Sint Wirokerk wel als een mooie trouwlocatie als de tuin naast de kerk erbij getrokken wordt.

Leuk, zo'n creatieve invulling, maar je kunt niet zomaar alles in een kerk doen, vindt Gerhard Bakker, directeur van Stichting Alde Fryske Tsjerken. Hij vindt dat de provincie „de herbestemmingsdynamiek” goed in de gaten moet houden. „Je kunt wel een radicale herbestemming bedenken, maar dan moet je wel rekening houden met de monumentale waarde. De provincie moet de kop er goed bijhouden en niet zomaar alles gaan herbestemmen.”

In 2009 kwam de Stichting Alde Fryske Tsjerken – in opdracht van de provincie – met het rapport *Tink om 'e tsjerken*. Een inventarisatie van alle 770 kerken in Fryslân, waarvan er nog zo'n 550 gebruikt worden door een kerkelijke gemeente. Daaruit kwam dat 74 tot 117 kerken de komende jaren hun oorspronkelijke functie verliezen en dat herbestemming lastig is. Naar aanleiding van dat rapport is het Deltaplan Fryske Tsjerken ontwikkeld, waarin een groot aantal maatregelen staan die gericht zijn op behoud en ontwikkeling van Friese kerkgebouwen.

Vooral het bevorderen van draagvlak en samenwerking zijn centrale thema's in het plan. Om daarmee aan de slag te gaan is weer het Deltateam opgericht. Tadema: „Wij willen kerkbesturen graag helpen met zoeken naar mogelijkheden voor herbestemming. Iedere kerk kan kosteloos contact met ons opnemen.”

In de St. Wirokerk in Easterwierrum presenteren Melle Jan-Douwe Stumphius, Nynke-Rixt Jukema, Fenna Kerkstra, Hannes Scherjon en Amarins Elzinga (vlnr) hun plannen voor vier kerken. Foto: Simon Bleeker